Ч. 270 (11.521). Львів, вівторок 4. грудня 1928. Оплачено готівкою. Рік LXVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 18 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
„ Друкарні 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Слова і діла.

Львів, 3. грудня 1928.

Ми великі поклонники і звеличники слів, великі словоохотники. Хоч культ рідної мови у нас на задньому пляні, хоч наша інтелігенція в головній своїй масі користується в слові і письмі препоганим волапіком, хоч змагання очистити мову від іржавого чужинного наросту в нас находить слабкий відгомін, хоч навпаки через школу, залюбки читану польську пресу і досить поширену польську книжку поступає дальше засмічування нашої буденно-розговірної і навіть письменної мови, то всеж-таки ми незрівняні, просто безконкуренційні словоохотники. Де треба й де не треба ми любимо говорити, заявляти, розглядати, критикувати, нападати, кидати беззмістові фрази, погрожувати, докидати свої замітки і „правуватися". Пригляньтеся нашим зборам, нарадам, конференціям, вічам. Звичайно головний реферат є ні це, ні те, багато „історичного" матеріялу, менше фактичного зясування справи і... ніякий висновок. Даруйте, є й висновок, а саме такий, що треба вибрати комітет, який „занявся би тією справою". Комітет вибирається звичайно все з одних і тих самих людей, перевантажених вже безліччю громадських обовязків. Вони відпрошуються, відпекуються, та це нічого не помагає. Їх вибирають „одноголосно", доручують їм „якось" взятися за справу і на тому кінчається в 90 проц. ціла акція. Ще інші словоохотники вважають справу покінченою з хвилею, коли вони зі своєю думкою чи пляном виступили на якому-небудь зібранні громадського характеру. Третя порода словоохотників складається з тзв. приватизуючих, які пускають шумливі потоки своїх слів по всіх усюдах: в товариських гуртках, товариствах, ресторанах і де тільки хочете. Вся їхня „діяльність" зводиться до „слушної критики" й виявлення свого негодування з приводу такої чи іншої події, такого чи іншого процесу. На тому кінець. Розуміється, є ще багато інших пород словоохотників: великих і малих, менше й більше розумних, менше й більше відповідальних або й зовсім безвідповідальних. Щоби їх всіх схарактеризувати хоч би дуже загально, треба би писати велику книжку. Однак замітне одно: всі словоохотники без огляду на їх специфічну прикметність, критикують наше минуле й сучасне і з похнюпленою головою дивляться в будуччину. Вони все гудять: наша політика „під псом", наша література до нічого, наша економіка примітивна, наша преса слабка і бездушна, наші діячі занадто вигідні й обмежені. Словом: все, що наше, нікчемне, мале, дрібне, нездатне, бездушне, без сили і розмаху, а зате все чуже: сильне, величаве, могутнє, творче. Часто такий балакун починає легко натякати на свою „геніяльність", на розміняний на дрібну монету талан, на переслідування „з боку „патріотів", на дегенерованих і дрібних увагах, але спасенних уваг і перестороги і доходить до висновку, що все лихо в тому, що він уродився українцем. Бо будь він поляком, німцем, французом, англійцем — ще здивував би світ, світив би сонцем на небозводі Европи, а може й цілого земного глобу.

Не значить це, щоби такий універсальний чи ґльобальний „критик" не мав ніякої слушности. Дуже часто в його словах є велика доля правди, хоч звичайно він говорить поверховно, не зглиблюючи справи, не беручи на увагу тзв. незалежних обставин, говорить про речі, про які не має, як то кажуть, зеленого поняття.

Хоч як таке словоохотництво під теперішню пору є шкідливе, то воно булоб тільки частинним лихом, колиб за словами йшли діла, колиб балакуни, критики, реформатори показали, як то робиться. Не подобається комусь ґазета, її вбогість чи напрям — нехай засновує іншу. Кепсько працюють наші економічні установи, засновуйте нові і поведіть їх шляхами наміченого вами розвитку. Не вдоволяє вас наша літературна чи взагалі культурна діяльність, ставайте до роботи. Лише — ради Бога — менше говоріть, а більше працюйте.

Однак часто можна стрінутися із закидом: Як працювати, коли нас не допускають, як реформувати, коли ми не маємо засобів?

Як не допускають, то йдіть переборем, а не можете пробитись, то гуртуйтеся в громаду і засновуйте щось нове. Не маєте засобів, то починайте з малого, дрібного. Лише менше говоріть, не затроюйте вже й так затроєної атмосфери.

Поруч словоохотників в одному безладному гурті товпляться ще й „діячі", які працюють, руйнуючи все на образ і подобу своєї анархічної чи там „молодецької" душі. Щось збудоване, істнуюче, чи то буде організація, чи варстат праці — розвалити, знівечити — це їх робота. Не будемо приводити прикладів історичних, з минулого й сучасного, бо їх стрінете на кожному кроці, а зрештою не хочемо виходити за загального тону цих наших завважень. Ці анархо-руїнники все мають на устах найвищі патріотичні гасла і заповіди. Вони ще й Катони, вони кляcифікують громадських робітників, одним відмовляючи всяких прикмет і дискваліфікуючи їх працю, а других, особливо тих, що схиляються перед демагогією, вони виносять на найвищі педистали.

Те дешевеньке катонство звичайно є в тісній дружбі з безвідповідальною демагогією, пустословністю, а вони спільно знаходять захист під крилами розбещеного індивідуалізму. Мало в нас робітників, а зате багато генералів, вождів, провідників, ватажків, а кожний з них руками й ногами бороняться перед співпрацею з іншим. Ні, він має своє гніздечко, свою комірочку, свій смітничок, де він пан і володар. У співпраці, у більшому гурті, у більшому обєднанні такий своєрідний Наполеон чи Мусоліні мусів би стати меншим, мусів би слухати когось розумнішого й духово могутнішого. Ні, на це він не піде. А щоби не піти, щоби зберігти свою „великість" на власному смітничку, він знову має „патріотичні", „принціпіяльні", опозиційні і які хочете фрази.

І ще одно:

Перед війною ми були на шляху витворювання спеціялістів-фахівців. Підчас війни той процес та ще й у змінених умовинах дещо скривився. В одних ділянках ми одержали справжніх фахівців, які однак — вийшовши з чужих шкіл — мусять приноровлюватися до рідного терену й своєрідних відносин, але зате в інших ділянках, головно в ділянці політичній і культурній, наступив значний відступ взад, а радше невміння приноровитися до створених умовин. В нашій громадській праці ми при накопиченні дивоглядної „принціпіяльности", при самочинному створенні неперехідних валів і частоколів, ідемо передвоєнними шляхами розрізнені, розпорошені й розбиті серед повені взаїмних обвинувачень, або замикаємо очі на жахливу дійсність.

Звідсіля й те словоохотництво, та балакучість, та боротьба на словах всіх проти всіх, та дізгармонія й какофонія.

Подумайте над тим, застановіться, розгляньтеся кругом себе, а побачите, як мало в нас зроблено, скільки ділянок громадського життя стоїть облогом і скільки слів чорними роями літає біля вас, які шумливі потоки беззмістового балакунства сплинають вздовж і поперек нашої країни.

Подумайте і памятайте, що тепер така хвиля, коли не слів нам треба, а діл, праці, жертвенности, згоди співпраці та вибачливости в дрібних промахах, з одноглідного осуду у великих.

ПЕРШОРЯДНА УКРАЇНСЬКА РОБІТНЯ ФУТЕР
Юліяна Глушевського
Львів, вул. Городецька 97
приймає всякого рода футра до роботи по дешевих цінах. — Спеціяліст жіночих плащів та галянтерійних робіт. 967 1-1

Закордонний політичний огляд.

Дещо про війни, фільософів і натуру суспільности. — Причина воєн — вчора і нині. — Зєдинені Держави в поході на Південну Америку. — Англьо-японська антанта? Нова світова війна?

Берлін, 29. листопада 1928.

I.

Чому повстають війни? Чому повторюються вони все знов і знов, вічним поворотним кріавим ритмом? Вмирають одні покоління, по цих приходять другі. Але війна залишається вічно. Давніше воювала з довбнею в руці одна печерна людина з другою. Потім рід з родом. Потім одно племя з племенем. Потім одна держава з другою. Потім одна держава з другою. На [illegible] кінець стають проти себе цілі культури. Ми бачимо як в розвитку [illegible] і країн [illegible] організація воєн [illegible] [illegible]

[illegible] світ [illegible] вічний мир. Але вже завтра, їхні діти знова вводять у старий батьківський плуг і починають [illegible] кріавий танок зпочатку. Нині — з черги — маємо змогу приглядатися як [illegible] поширюється простір війни і як [illegible] себе повстають цілі континенти. Чи може вірить ще хтонебудь, що [illegible]? Чи може вірить ще хтонебудь Келльоґа [illegible] викляв війну [illegible] між людей? Хібаж усе те, що робиться [illegible] у світі, не веде простісінько [illegible] — помимо усіх заклинань і пацифізму — до того, що одного дня з [illegible] [illegible] Европа на Европу, Азія на Америку [illegible] і т. д. [illegible]

[illegible] цей примус, що велить людям вічно, безперервно зі собою воювати?

II.

Хтось в дотепних висловив думку, що вищим від людини типом органічного життя на землі є суспільний організм. Саме Анрі Берґсон, найновіший лавреат Нобля заступає (не нову зрештою) думку органічного еволюціонізму — отже думку, що від самітної клітини й амеби життя організується в щораз вищі форми і що людина, нині найвища форма органічного життя на землі, ще цього процесу не закінчує. Вершком цього процесу має бути — через етапи роду, племени, нації, держави і т. д. — совершенна організація цілого людства в один живучий, думаючий, взаїмозвязаний організм. Тимчасом, хтось зі ще дотепніших висловився, що нині людина як суспільність, як колективний організм, находиться якраз на цьому щаблі розвитку, на якому находилась колись печерна людина — як особина. В тій сентенції криється [illegible] песимізму й [illegible] правди.

III.

Хоч як воно парадоксально не звучить — то всеж — життя всякого суспільного організму - нації чи держави, — є, не зважаючи на споважну зовнішню скомплікованість, в своїй основі незвичайно просте. Навіть — наскрізь примітивне. Звідкіля беруться нині війни? Чи не в цьому суспільному примітивізмі треба шукати їх джерел? Вчора людина як одиниця старалася осадовитись на такім просторі, що забезпечував би їй максимум оборонноздатности на зовні. Нині так само робить держава — й називає це дуже по вченому — геополітикою. Вчора людина як одиниця намагалася простягнути свій [illegible] на простори, що давалиб їй максимум економічної самовистарчальности. Нині тим самим [illegible] мотивом руководиться в політиці держава і називає це по вченому — економполітикою, змаганням до господарської автаркії, економічною [illegible]. Коли вчора людина як одиниця бачила на своїм жерованню іншу людину, то починала насамперед воркотіти, потім [illegible], наостанок пускала в рух дубову [illegible]. Нині в модерній суспільности [illegible] „опінія" насамперед затривожиться, потім починає обурюватись, потім остерігає, потім грозить, потім [illegible] — аж нарешті пускається в рух [illegible]. [illegible] армії і [illegible]. [illegible] чоловік як одиниця починав [illegible], коли його [illegible], що його сила зростає, коли його [illegible] оружжя в силі і через те [illegible] [illegible]. Це теж — [illegible] [illegible]. Вчора [illegible] починала [illegible]. Вчора [illegible] краще розуміли вартість [illegible] [illegible]. Це нині — [illegible] імперіялізм [illegible].

Як повставали вчора війни? Вчора і нині [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Петра Великого з Туреччиною [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

намський Канал. Коли порахувати всі революції, заговори, державні банкротства, атентати, що йшли паралельно з американським осадовленням в центральній Америці, то в результаті вийде ціла страхітлива хроніка. Але ще гостріше дає себе відчути в історії геополітична теза про максімум економічної самовистарчальности. Чому вибухла світова війна? Коли читати ґазети чи якунебудь іншу періодику з довоєнного часу — ми бачимо: В 1895-році німецька причасність виносить 15 відсотків капіталу і торговлі в межах британської імперії. 1900 р. вже 32 проц. В 1905 — 38 проц. В 1910 — 42 проц. Чим далі, тим грізніший робився з того приводу воркіт британського льва. Повільно пливла ціла суспільність від голосу преси Норткліфа — аж одного дня нацькований лев приліз до пасвоку. Не зважаючи на закликання про вічний мир на обох гаґських конференціях — боєвий інстинкт переміг. Нині знова.. Америка інвестувала за кордонами 18 міліярдів долярів. Це приносить річно понад три чверти міліярда чиншів. В Чілє інвестовано 500 міліонів долярів. Від Панами до Сантіяґо, отже Колюмбія, Еквадор, Перу, Чілє — ціле пацифічне побереже Південної Америки є нині доменою доляра, хоч ще вчора все те було доменою фунта штерл. Болівія віддала експльоатацію всіх своїх богацтв (цина, нафта) виключно для Ню Йорку. Бразилія натягла шістьма позичками за протяг 7 літ 178 міліонів долярів; виключну концесію на експльоатацію бразилійської гуми має Форд. Кава і мясо в руках Уол-Стріту. Ось хазяйство, що його нині оглядає Гувер. Але вчора скрізь сиділи там англійці. На тім підложу виріс франко-британський пакт, — нині так само, як вчора на підложу подібної експанзії німців. Вчора — не зважаючи на цілий ряд суттєвих суперечностей з Росією, англійці боронячись перед більшою небезпекою, помирились з меншим противником.

В 1909 р. франкобританська антанта поширюється на Росію. Нині франко-британський союз поширюється на Япан. 17. в. м. японський політик граф Учіда говорив про можливість відновлення англо-японського союзу. Льондон не заперечив. Підставою союзу є солідарність обох потуг у китайській політиці. Та солідарність означає також створення одного протиамериканського фронту. Це в Америці знають і Кулідж з питомою собі впертістю настоює на тому, щоби конгрес приняв біль про будову 15-ти 10.000-тонових кружляків і одного аеронавтичного корабля, ще перед тим, заки Гувер перебере формально власть у руки. Але щораз дальші круги затягає ціла затія. Штреземан говорить в своїй остатній великій закордонно-політичній промові таке: „Я не знаю ніяких таких наших звязків з якоюнебудь із поодиноких великодержав, що мусілиб бути розвязані, колиб ми хотіли мати свободу ділання в нашій політиці". Іншими словами: ми свобідні в наших рухах. Ми можемо звязатись з ким хочемо... Оферуйте, панове, хто дасть більше... Але Пуанкаре рахується з тим, що Америка зможе дати оте „більше" і тому знова інавгурує репараційну політику, яка має звязати Німеччину по рукам і ногам. І находить цілковиту підтримку Анґлії...

IV.

Що все це разом означає? Хіба не повторюється історія 1879—1914 р.? Тихо, непомітно тягнулася війна від пакту до пакту і запокоєння до запокоєння. Повторюються старі симптоми — тому і недуга буде мабуть та сама. Вчора спершу воркотів, потім остерігав, нарешті пянів від ненависти й бажання помсти Нортклif. Нині щораз сильніше воркоче й остерігає Герст... 25 літ трівало це „вчора" аж доки англійці не стали зрілі... Яка різниця чи нині цей процес тріватиме 5 чи 25 літ? Результат може бути і буде тільки один. Тої — коли хочете — фатальної закономірности не змінить навіть десять Келльоґів. Можливо, що за тисячу літ суспільність як організм перейде ту саму еволюційну дорогу, що її перейшов печерник, коли поволі вчився думати, відкрив у собі етичні вартости, культивувався... Берґсон в таку еволюцію вірить. Але покищо — ми бачимо, — що право до життя має нині — як суспільність тільки той, хто має найтвердший щит над головою і найтвердшу довбню в жмені. Це нам треба памятати, коли думати про грядучу світову контроверзу.

Зенон Пеленський.

По широкому світі.

У Кабулі засуджені мулла Абдуль Рахман, бувш. губернатор Фазаль-Хаґ за агітацію проти реформ Аманули.

Німеччина має намір змінити своїх амбасадорів у Льондоні, Римі, Анґорі та Варшаві.

У Римі фашистівська демонстрація студентів протестувала перед франц. амбасадою проти засуду вбийника консуля Нардінія.

На засіданні Штреземана з ґенер. секретарем Ліґи Націй Е. Дрюмондом рішили остаточно, що найближча сесія Ліґи Націй буде не в Женеві.

Головою американської федерації праці вибрали одноголосно ще раз Уіліяма Ґріна.

Представником Еспанії в Лізі Націй призначений Хінонес Де Леон.

Бувш. португальського премієра Антонія Да Сільва арештували як учасника протидержавної змови.

Радянська Україна.

Комітети незаможних селян.

У 20-тих днях листопада п. р. відбулося в Харкові пленарне засідання Центрального Комітету незаможних селян. На ньому виголосив Вінників, член Ц. К. КНС, обширний реферат про діяльність тієї установи. З нього довідуємося (гл. „Комуніст" з 25. XI. п. р.), що за останніх два роки організація КНС збільшилась майже вдвоє, бо з числа 585 тисяч членів зросла до 1.150.000 членів. Не зважаючи на те комітети незаможників обєднують у собі заледви 22 відсотки всієї бідноти. На комітетах незаможних селян будують більшовики всю свою селянську політику і обдаровують усіх членів тих комітетів великими привілеями. Але не зважаючи на те, ті незаможники не дуже то горнуться до більшовицьких комнезамів, коли, як авторитетно стверджує Вінников, поза цими організаціями упривілеєних є аж 78 відсотків бідноти на Україні.

Спорт на Україні.

Спортом і його організацією займаються на Україні систематично від 5-ти літ. Спорт стоїть там тепер під опікою держави. З радянської преси довідуємося, що він останніми часами дуже розвивається та сильно розростається. Нормуванням і організацією спорту займається там урядова установа, що зветься Рада фізичної культури. Тепер число зорґанізованих спортовців дійшло до 655.000 (а 1926 р. було їх 231 тисяч. а в 1927 р. вже 628 тисяч). З загальної суми 655 тисяч спортовців 360 тисяч припадає на школи, а решта на доросле населення. Поширений спорт виключно по містах, серед робітництва й урядовців. На село цей рух ще не найшов дороги. Найбільше споміж спортовців займається стрілецьким спортом. Таких є 130 тисяч. Очевидно, що це й хоч як великий, на перший погляд, спортовий рух ще далекий від того, щоби дорівняти німецькому, або чеському спортовому рухові.

Громадянине! Чому не став Ти ще досі членом Товариства „Просвіта"?

Подяка пос. Хруцького.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Дозвольте мені за посередництвом Вашого поважаного органу зложити мою щиру подяку всім тим, що зволили висловити мені своє співчуття з приводу останнього нападу на мене в кулюарах сойму.

З поважанням

Сергій Хруцький,
посол до сойму.

Свята 1. листопада.

Харбін (Китай).

За почином Т-ва „Січ" в Харбіні зроблено програму святкування 1. листопада й вислано свідомим громадянам кількадесять запрошень. В неділю 4-го листопада, після Богослуження в українській Св. Покровській церкві, відправив настоятель церкви протоєрей о. М. Труфанів та діякон о. І. Ільчук панахиду в українській мові за поляглих героїв УГА. В часі проповіди о. Труфанів нагадав присутнім про вагу свята та про час, коли галицькі українці створили свою державу. На панахиді крім наддніпрянців був присутній увесь, тепер дуже нечисленний гурток галичан, а серед них двох старшин Усусусів. Поважний настрій присутніх, похоронні співи хору, блимаючі у кожного воскові свічечки, запах ладану — доповнювали загальну сумну картину. З кадильним димом неслись угору благальні молитви, щоб настав уже раз кінець важким страданням українського народу. Думки неслись ген, далеко, там під Карпати, в нещасну Батьківщину. 1914—18 роки... 1-го листопада... Львів... Кривава епопея, а потім — руїна. Львів та Харбін! Віддаль надто велика, але думка одна і в одно направлені наші найглибші почування. Кінчилась панахида, молячі впали на коліна й понеслося сумне, зворушливе „Вічна, вічна память" усім тим, що поклали життя своє за Рідний Край.

В 6 год. веч. в мешканні УМСА відчинив святочне зібрання п. М. Марчишин (галичанин), заслужений громадський працьовник на Далекому Сході. У вступному слові нагадав він зібраним про вагу і значіння 1-го листопада не тільки для галичан, але й для всіх українців. При кінці на його пропозицію зібрані піднялися, вшанувавши ось так память поляглих. Після нього виголосив обширний реферат старшина Т-ва „Січ" в Харбіні п. І. Паславський (УСС-ус) на тему: „Десятиліття проголошення незалежности Західної України". На основі богатьох фактів представив референт зібраним життя, відносини і змагання зах. українців від 1772 р. аж до сьогоднишнього дня. Перед зібраними пройшла картина жахливого положення й непосильної боротьби галичан на протязі останнього півтора століття. Закінчуючи свій реферат, промовець завізвав усіх до праці для здійснення нашої завітної мети. Відтак на предложення старого діяча наддніпрянця всі встали та відспівали „Вічну память" мученикам за волю України. З черги відчитано та принято привітання громадянству Галичини. Після цього відспівано нац. гимн, а далі зібрано тут-же на інвалідів УГА 18.50 даянів (50 зол.).

Так відсвятковано роковини 1-го листопада в Китаю. Громадяни, ділючись вражіннями, затривожені неясними радіо-

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ

Юридичне питання.

(Докінчення.)

III

Максим прокинувся зі сну. В коморі почувся якийсь рух. Хтось отвирав скрипучу скриню, вештався, щось впало зі стіни.

— Щось воно не так — каже до себе — в коморі певно злодій.

Устав, потихенько задягнув сердак і ноги босоніж у чоботи і вийшов, щоб жінки та гостя не збудити.

Шолопіння з комори було чути в сінях виразніше. Максим вийшов задними дверми під комору.

Під стіною стояв опертий кований залізом заступ. Далі купа землі, діра попід підвалину до комори, на купі землі лежали кожухи, одежа, вузлики, які злодій вже повиносив. Максим узяв в руки заступа і чекав.

По часі показались у дірі дві руки, які випхали на двір ще один вузлик. В Максимі закипіла кров.

— От собачий син хотів мене обікрасти. А не діждеш!

За руками виповзла з діри голова. Максим підніс заступа і вдарив з усієї сили. Руки замахалися, а голова остала на місці. Максим піймав обіруч за руки і витяг з діри здорового хлопа. З розторощеної голови жбухала кров. Він налякався і побіг прожогом у хату.

— Жінко світи, я піймав злодія в коморі та так здорово заціди́в заступом по лобі, що розчерепив голову.

Вийшли обоє. Жінка придивилася.

— Максиме, скрикнула налякана, таж це наш гість, цей злодюга, якого ти від шибениці відрізав...

— Ох! ото мене біда причіпилася, застогнав Максим, та він либонь вже околів. Що мені тепер робити?

— Що робити? каже жінка, запрягай мерщій коні, відвези того бузовіра до міста та повісь його на тій самій шибениці.

Рада здавалася добра. Максим скочив у стайню, запряг коники. Ураз з жінкою витаскали мерця на віз. Жінка встромила чоловікові володовода грубого в руки, щоб не обірвався.

— Вйо, коники! кликнув і Максим і пігнав вихром за ворота. Тимчасом жінка — запрятувала все коло хати і комори, засипала перекіп і затоптала ногами, щоб сліду не було.

Максим приїхав на оболоння ще за ночі. Тепер він не лякався ні духів, ані мерців, тільки лякався, щоб його хто не побачив. Підіхав під саму шибеницю, завязав мотуза в петлю, засилив йому на шию, відтак завязав другим кінцем на ґачок на шибениці, рушив кіньми, і висільник загойдався свобідно. Максим втікав до дому, наче б чортяки за ним гнали.

Як приїхав до дому, то вже сіріло на дворі і півні піяли по селу.

— Слава богу, що діти спали, тай нічого не бачили, а то могли перед сусідами вихляпати.

IV.

На другий день уранці, жовнір прокинувся. Протер очі, подякував ґаздам за гостину, узяв кріс і поплентався сторожити висільника. На висільника подивився лиш одним оком, бо лячно йому було придивитися. Він хитався від вітру на усі боки.

Нарешті прийшов урядовець з арештантами, щоб його закопати.

— Господи! а це ж що?

Вчора повісили його в арештантській сірачині і босого, а нині він у кожусі і в новеньких чобітках... Ба! та ще й голова розрубана, аж мізок витік. Питає жовніра, що сталося?

— Я нічого не знаю і не відаю, каже жовнір, а сам справді наликався. Ні вчора ні нині не придивлявся до нього, як одягнений... не знаю. Наляканий урядовець побіг до суду.

— Повісили його вчора в арештантській куртині і босого, а сьогодні він у кожусі, нових чоботах і голова розбита.

У суді великий рух. Зразу думали, що урядовець збожеволів зі страху. Нарешті поїхала судова комісія на місце з лікарем. Повідомили про те і військову команду. Приїхав старшина, прикликали жандармів.

Лікар оглянув трупа і видав таке вирішення:

— Я вчора був при екзекуції. Голова була ціла. Деліквент був босий і в арештантській сірачині, був повішений на шовковім шнурочку, а тепер на мотузі, яким волів припинають. На кожусі і чоботях сліди болота і свіжої землі. Голова розбита струментом тупим кінчастим, можливо заступом. Удар був один, але смертельний. Лікарська поміч нанішо би не придалася.

Тепер зняли з висільника кожух і чоботи і зараз передали вахмайстрові жандармів до розсліду. Висільника відрізали і закопали.

Жандарм міркував собі так:

— Чоботи роблені не на замовлення, лиш на гурт. Були певно куплені вчора на ярмарці. Пошукаємо шевця.

Пішов зараз між знайомих шевців, що роблять чоботи на гурт і продають людям по ярмаркам.

— Так, каже один швець. Це чобітки з моєї робітні. Вчора прода-

ЛІЧНИЧИМ СЕРЕДНИКОМ УСМИРЯЮЧИМ БОЛІ

від кільканадцяти літ **ASPIRIN** в табльтках і як такий поручають його лікарі цілого світа. Правдиві табльтки ASPIRIN продається виключно в оригінальних опакуваннях Bayer по 6 або 20 штук (в четверокутній плоскій тектуровій коробці з червоною опаскою)

До набуття у всіх аптиках!

вістками про кріваві розрухи у Львові, розходились по хатах, а гурток галичан за скромною вечерою ділився пережитим і снував думки про далекий, але так близький рідний край... Л. Г.

Теребовля.

День 1-го листопада святкувала Теребовля дуже гарно. Ще дня 28. X. 1928 відбулося святочне засідання Української Міщанської Організації, на якому був реферат про подвиги української армії та про значіння 1-го листопада 1918 в українській історії. Самого 1-го листопада відправлено в місцевій церкві торжественне Богослуження і панахиду за полеглих у визвольній боротьбі, а при кінці о. Ст. Мохнацький виголосив піднеслу проповідь. По Богослуженні відпоручники всіх місцевих товариств занесли 4 вінки на стрілецьку могилу на місцевому цвинтарі. Після того відбулася в читальні „Просвіти“ святочна академія з промовою і співами, при чому місцева читальняна музика відограла вязанку народніх стрілецьких пісень. Вечером основано Філію Товариства Охорони Воєнних Могил, яка негайно приступила до збирання жертв на тревалий памятник на місцевій українській стрілецькій могилі. Як радісний обяв слід піднести, що рівнож і повіт святочно провів день 1-го листопада. Всюди відбулися рано Богослуження, а вечером сходини в місцевих товариствах. Українське населення стрималося в той день від усяких тяжких робіт. Свій.

„Просвіта“ — це одинокий найкращий вартовий українського духа. Вона одинока виведе нас усіх на шлях кращої долі — на сонячний шлях.

Ріжні вісти.

ЗМІНИ НА СТАНОВИЩАХ ВОЄВОДІВ.

„Епока“ повідомляє, що краківський воєвода Дзровський на основі ухвали мін. ради переходить у стан спочинку. На його місце приходить тернопільський воєвода Кваснєвський, а на становище тернопільського воєводи дотеперішний воєвода з Рівного Мошинський.

СЕЛЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

„Фос. Цтг.“ повідомляє, що в окрузі Шлєзвіг-Гольштайн прийшло до ексцесів проти податкових властей. Населення побиває та нападає податкових урядовців і поліцію. В кількох місцевостях ставили перед поліцією барикади з колод. На селі. зборах і лицибунду провідники взивають хапати за вили і рушниці.

КРОВАВЕ ДЕРЖ. СВЯТО В ХОРВАТІЇ.

Дня 1 грудня святкували в Загребі 10-ліття Югославії. Селянсько-дем. коаліція візвала населення здержатися від участи в святі. Студенти університету не допустили до викладів на тему значіння свята. На соборі на пл. Єлячіча підчас богослуження вивісили хорватські прапори, обвинені чорною крепою. Поліція забрала прапори й арештувала тих, що вивісили їх. Товпа старалася відбити арештованих. Прийшло до стрілянини, підчас якої було 4 ранених. Вбиті були: словінець Петрич, якийсь 10-літній хлопець і один поліцай.

ЛІГА НАЦІЙ В ЛЮГАНЮ.

Ген. Секретаріят Ліги Націй урядово повідомляє, що 53 сесія Ліги відбудеться в Люгано. На грудневій сесії буде крім Чемберлєна, Штреземана й Бріяна також Мусоліні.

СТРАШНИЙ ЗЕМЛЕТРУС.

12 міст знищених.

Із Сант Яго (Чіле) повідомляють, що дня 1. грудня відчули там страшний землетрус. У містах Тальза та Чіляпд завалилося богато домів, при чому згинуло або було ранених кількасот людей. Бюро Вольфа повідомляє, що наслідком землетрусу в Чіле є знищених аж 12 міст Шкоди тяжко наразі обрахувати. Летуни з літаків ствердили, що трясення тревають далі. Президент Ібанез виїхав на місце катастрофи, куди вислали теж військо, кораблі й літаки для помочі населенню.

САМОВБИВСТВО З ПРИЧИНИ РУМАЦІЇ

При вул. Красіцького ч. 25 вдушилася світильним газом 48-літня Зембінська (жінка управителя дібр у Грибові), що жила там із сином-техніком. Причиною самогубства було, що управитель камениці грозив Зембінській румацією.

ПРОМІСІВНУ ВІДНАЙШЛИ.

Більше як рік тому пропала львівському жидові Промісові його 14-літня дочка Хана. Батько підозрівав, що дочка укривається в котрімсь жіночім монастирі, тому не переставав шукати її. В суботу 1. грудня здибав батько її на вул. Галицькій біля катедри з черницею служебницею. Промісівну, черницю і батька відпровадив поліцай на поліцію. Промісівна зізнала, що сама з власної волі покинула батьківський дім і перейшла на гр. кат. обряд, бо цей обряд сподобався їй більше ніж латинський. Батькові сказала, що верне до дому, коли батько, мати та сестра приймуть гр. кат. обряд. Вкінці згодилася піти до дому, коли батько обіцяв, що не буде бити її. Дальше слідство в тій справі веде слідчий уряд.

ЗДИРАЮТЬ ШАПКИ УКРАЇНСЬКИМ ҐІМНАЗИСТАМ.

На вул. Листопада польський академик напав на уч. 5-ої кл. гімназії Богдана Твердохліба (сина пок. Сид. Твердохліба) та здер йому шапку з відзнакою української гімназії.

50.000 ЗОЛ. УКРАЛИ ІЗ ЗАЛІЗНИЧОЇ КАСИ.

Із стацийної каси біля год. двірця у Львові вкрали незнані злодії 50.000 зол. Коли в суботу прийшли урядовці, застали касу замкнену, але пусту. Поліція веде слідство.

ЛЬВІВ БЕЗ СВІТЛА.

В неділю в год. 11.30 погасло в цілому Львові електричне світло. Щойно в год. 1.05 заблисли знову лямпи. Електр. централя повідомила, що причиною перерви електр. струї було автоматичне виключення турбіни.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Іларій Січинський, священик-ювилят і радник Митр. Консисторії, наділений набедреником, парох Вістови, основатель і довголітний директор місцевої молочарської спілки, діяльний член многих освітних, економічних і гуманітарних товариств упокоївся 2. грудня н. р. в 75 р. життя і 51 священства. Похорон відбудеться в Вістовій 5. ц. м. В. Й. П.

З театру.

Великий Міський Театр: „Мораль пані Дульської“, кілтунська трагіфарса в 3 діях Г. Запольської.

Хто з тих, що 20 літ тому оглядали вперше комедію Запольської, міг уявити собі, що вона стане так хутко „класичною“? Цим терміном хочемо сказати, що типи змальовані в „Моралі пані Дульської“ не втратили нічого зі своєї свіжости в весняній атмосфері, якою живуть і що ця песа може своєю технікою стати нині зразком для авторів, які не нехтують невичерпаним матеріялом людських карикатур так тісно звязаних з нашою буденщиною, що важко їх відріжнити від середовища і... нас самих.

Авторський талант Запольської і її обсерваційний хист оплелись тут в одно і дивним дивом не дали волі її темпераментові, що міг легко розсадити рамці реалістичного малюнку. Сидячи серед театральної авдиторії, немов би сидів на канапі в вітальні пані Дульської, де кивають головою схвалюючи кожну своєрідну фразу як афоризм, як фільософічну сентенцію. З якою насолодою оглядаєш старомодні одяги, думаючи нишком: „За 20 літ театр ретотатиме так само з нинішньої моди“.

Ті, що памятають з „Дульської“ славні креації Фішера, Гостинської, Орловської, Сосновської, Новацького, Вєстровського та Чаплінської, мусіли вчора признати, що в нинішні актори змались на рівень високих домагань цієї песи, де кожна особа — це окремий живий тип. Найтрудніше було б їх перечисляти і розділяти між них похвальних признань. Артистка заголовної ролі п-ні Романь... [illegible] М. Р.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Ной! Більше не буду!

Чоловік, хоч уже відстаркуватий, все ще перас по дитинячому думає.

Візьміть приклад.

На протязі кількох місяців я не мав ні разу конфіскати свойого фейлетону. Вуваж перас головний редактор аж за голову брався.

— Чоловіче! — зойкав — Ви ж часом нещастя стягнете! Не тільки сконфіскують, але ще й до суду потягнуть.

— Коли сконфіскують, то не потягнуть до суду. Раз воно не появиться на світ божий, то не може бути шкідливе.

— Це вам так здається. Пресовий закон інакше каже.

Тоді я рискував.

— Пустіть — кажу — на пробу. Все одно спробуйте!

Редактор ще не хотів.

— Не штука вам рискувати. Я тут стараюся, щоби ні слівечко не було „конфіскабельне“, а ви мені пхаєте з цілим фейлетоном.

— В такому разі спробуйте останній раз.

Редактор остаточно погодився і я, на другий день, мав нагоду обсервувати довгі міни редакційних товаришів.

Заставив я їх над студіями найновішого числа „Діла“.

— Якаж там з фейлетоном? — питав їх на вступі.

— Фейлетон є, але „Замітки й відгуки“ сконфісковані.

— А бачите! Моїх фейлетонів не конфіскують, бо... добрі. Сам пресовий цензор певно всміхається перас.

Така авторська зарозумілість мусіла схвилювати „статейних“.

— Не тому, що добрі, а тому, що їх не беруть поважно! — відгризався котрийсь із них.

Я признавав у душі рацію, але не давав по собі цього пізнати.

І писав далі...

Місяць за місяцем минав, мене не конфіскували. Спершу в редакції дивувалися, потім почали злоститися. Де ж тіба! Звідки така протекція?! До того по місті хтось поширив чутку, що я угодовець „Діла“ найбільший угодовець — Чічка.

Я нічого собі з цього не робив, бо перо маю чисте, а небачливість цензури брав на карб мойого небудженого таланту.

Але до часу кошма посудина має вухо. Певний себе я переписав учора одну розмову зі своїми давніми та новими знакомими і спокійно вдався пиві до найновішого числа „Діла“.

Дивлюся і очам не вірю... На місці, де стільки місяців видніє мій фейлетон, шкірить зуби біла пляма.

Та чи тільки вона?!

Всміхаються злорадісно і замкове статейні: Не кажи — мовляв — гоп! А головний редактор з сердечним усміхом на лиці потішає мене:

— Не беріть собі цього до серця. Більше як два тижні не дістанете!

Чорт бери два тижні, але моя гордість авторська, але моя власна думка про себе... Все пішло шкереберть від одного розчерку червоного олівця.

Правда, конфіската скинула з мене підозріння угодовости, але мені стільки людей не закидають, що я не тугаю лише на неї. Зате змінілися теми набанок...

Боюся, щоби і в моїх фейлетонах не запанувало право льокальности, як це є з катастрофами камениць. За вчорашнім піде вчорашній, за вчорашнім завтрішній, а там уже гуськом один за другим...

Тоді що я буду робити? Адже „замогутні“ фейлетоністи ніяка редакція не тримає. Мойм завданням є висміювати смішні. Моїм життям. Бувай вчора, що не тільки український [illegible] сміх. Але наколи пресовий цензор має інший погляд на ту справу.

Нехай буде і так.

Ради святого спокою я не жалкую! Ради [illegible], [illegible] [illegible] Україна [illegible] не за Сан-Дар'єю! Дніпром, але вже за Сан-Дар'єю!

Галактіон Чіпка

Добро „Просвіти“ — це добро цілого народу, а значить кожного з нас.

я їх знайомому господареві з Н. Називається Максим Набережний.

— Як вже маємо ключ, ходімо шукати від котрої колодки, — каже вахмайстер і пішли прямо з чобітьми і кожухом до Максима Набережного.

Його не було в дома. Бідна жінка, як побачила таких гостей з чобітьми і кожухом, то аж задеревіла. Вона дрижала і плакала, як вийшли з хату.

— Де Максим? — питають. Післали хлопчика за татом.

Прийшов бідний Максим і став безрадно сіпати себе в потилицю.

— Твої чоботи? кожух теж твій? Максиме не крути, бо ми вже все знаємо.

Чого мені крутити? Що буде, то буде. От біда мене вчепилася, скажу усе по праві.

І став розказувати усе „з кінця“. Жандарми аж присідали зі сміху.

— Максиме, жаль мені тебе, але мусиш йти з нами.

Жінка в плач, діти стали собі плакати, що шандарі тата беруть.

— Не плач жінко, потішав її жандарм, нема нічого страшного, а одного розбишаку менше, то добрим людям лекше буде. Не журись! Ми чоловіка мусимо забрати, бо за цим нас сюди післали. Заспокійся.

А вона бідна голосила, що чоловіка повісять, а дітей та її осиротять.

Справді прокурор обвинувачував Максима у вбивстві людини.

Максим розказав у суді на слідстві усе по правді. Він, бідний чоловік важко працює, щоб і при панщині чогось доробитися, а тут приходить такий бузувір і окрадає його. Ним запанувала злість, і він не стямився, що робить. Не хотів його збити, лише приголомшити, щоб відтак одолїти і віддати війтові.

Як суд радив над засудом, найстарший кримінальний радник каже:

— Забивство можна „поповнити“ лиш на живій людині, правда?

— Висільник був живий, — каже другий, — він говорив, їв, пив, до комори підкопався...

— Це не важне, — каже старий, — а те важне, що на підставі протоколу екзекуції він був повішений, значиться вичеркнений зі списку живих людей. Він був трупом того самого дня, як його повісили. А на трупі не можна вбивства поповнити, про те Максима Набережного треба освободити.

Всі пішли за тою думкою і Максим на превелику втіху своєї рідні вийшов того самого дня на волю. Йому віддали і чоботи і кожух.

ВИПРОДАЖ НИЩЕ ФАБРИЧНИХ ЦІН **ЗИМОВИХ АРТИКУЛІВ** від 1.12 до 31.12.1928 в гуртовім складі фірми **Г. ШТЕРН, Казимирівська 33**

Трикотажі, Трикотове білля і Єгерівське, Светери, Пулльовери, Камізельки, Рукавички, Панчохи, Скарпитки, Шапки. 1025 2—2

НОВИНКИ

— Два останні числа „Діла" ч. 268 і 269 сконфіскувала цензура за такі статті: перше за допис з Бережанщини, а друге за всю статтю „Замітки і відгуки" і за „Відгуки дня".

— Справжня зима зачалась у нас з днем 1-го грудня. Вже напередодні впав перший малий сніжок, але напротязі дня при температурі 3—4 степ. тепла він розтанув. У суботу новий сніг прикрив місто грубим шаром. На вулицях появились кожухи та зимова одіж не відокремлено, а масово.

— **На ювилей акад. К. Студинського** приїхали з Києва Юлій Озерський, голова „Укр. Науки" і Федір Савченко, як представник історичної секції УАН і комісії для дослідів Зах. України. Заст. голови Академії акад. Воблому відмовили візи на в'їзд до Польщі.

— **Крадуть.** У Кракові в магістратськім відділі управи електрівнею та будівельним рухом відкрили великі зловживання. — В Ярославі припинили в урядуванні начальника залізничої грільні і кільканацять урядовців у звязку з систематичною крадіжю вугілля.

— **І ці крадуть.** Два глухонімі в бурсі для глухонімих на вул. Личаківській обікрали свого кімнатного сусіда, на суді признались до вини і дістали 3 міс. вязниці.

— **Бандитизм.** По 5 місяців дістали парубки з Біжи Шляхотської за напад на хату сусіда, де понищили меблі та звідки повиганяли гостей. — У Холоєві (Радехів) місцеві парубки повибивали шиби у священика та кількох купців.

— **Боротьба з танцями.** Пишуть нам: „Вчора підчас курсу танців, веденім у малій салі „Народнього Дому" п. Т. Витвицьким, вдерлося силоміць кількох незнаних студентів, які домагались, щоби їх впустити на салю, тому, що вони мають скласти заяву від свого гуртка. Один виголосив промову, в якій осудив гостро танці в такі тяжкі часи і домагався, щоби їх припинити. Заки вони вийшли, залишили в передпокою дві реторти-смердючки, а одну кинули вже на салі і цим приневолили присутних покинути салю танців. Цікаве те, що п. Т. Витвицький почав свій курс танців за попереднім порозумінням зі студентською молодю, яка рішила стриматись цього року від прилюдних балів і забав, але цим не припинила приватної науки танців". Справа: чи молодь буде через один карнавал танцювати чи ні, не має аж такої суспільної ваги, щоби супроти неї займати принціпіяльне становище. Лякаємось лише, щоби та частина молоді, яка розганяє наші курси танців, не осягнула саме протилежних наслідків: ті, що схотять танцювати (а таких є завсіди багато) запишуться на курси польських і жидівських шкіл і цим не лише оминуть контролі, витратять гроші між чужинцями, не матимуть змоги вчитись рідних танців, а щонайважніше будуть приневолені проводити час у чужім середовищі, з матеріяльною та моральною втратою для себе.

— **Втомлені життям.** У Бережанах застрілився вояк Мирон Федишин. — У Березовиці Вел. повісився 66-літній Микола Стечишин. — У Заліщиках повісився 48-літній Григорій Красій. — У Тернополі пробувала повіситись в арешті легка дама Бронислава Ядась.

— **Оригінальний процес.** У Грегорові (Ходорівщина) два приятелі, селяни Стах. Слимак і Йосиф Максимяк приятелювали так довго, аж Максимяк після смерти жінки рішив удруге женитись. Слимак подружньому нараїв йому знайому дівчину М. Щепанек. Максимяк оженився, але після шлюбу довідався, що Щепанек є відлавна любкою Слимака. Тоді він домагався від Слимака, щоби цей або взяв собі його жінку, або заплатив йому відшкодування за кошти шлюбу. Тому, що Слимак не згодився на жодну з цих двох пропозицій, Максимяк хоче доходити своїх прав судово, з тим, що обвинувачує приятеля в чужоложстві.

— **Ріжні вістки.** Ленінградський сірниковий трест вислав перший транспорт сірників до Австралії. — Славний фінський бігун, чемпіон Олімпіяди, Нурмі, приїжає 2. грудня в Париж, з відтіля їде в Ню Йорк. — Апеляційний англійський суд затвердив смертний засуд за китайця Чунг-І-Міао, засудженого за вбивство своєї жінки. — У Білгороді повісили бандита Жикова, який тероризував ріжні околиці та мав на совісти 58 злочинів. — У Берліні зустрілись Нансен з д-ром Еккенером, командантом „Графа Цепеліна"; вони рішили взяти участь у підбігуновій експедиції, яку організує в 1930 р. міжнароднє товариство підбігунових дослідів. — Підчас буревію що перейшов над Північним морем згинув італійський корабель „Салєнто" в 5 милях від пляжі „Зантворт", моряки, що пробували п'ти йому на поміч, не могли до нього дістатись.

— **Курці всіх країн єднайтеся!** У Парижі засідала „Національна Ліга для оборони курців". Паралельно з боротьбою проти нікотини, йде організація її прихильників. Курці нарікають, що держава, яка заробляє такі гроші на тютюневім монополі, обмежує право курців у театрах, кінах, ще й дає не зовсім добрий тютюн і папері. Курці на паризькім конгресі обчислили, скільки міліонів пішло з їхньої кишені до державної каси. Приняли постанови, щоби не ходити до кін і театрів, де курити не вільно. Далі вибрали, згідно з паризькою традицією, свою „королеву курців" і додали їй ще дві, щоби мати тріюмвірат. Установили ріжні рекорди курення папіросок, цигар і люльки, — врешті намітили плян ширшої організації у контакті з курцями инших держав. Від часу, як жінки почали курити, курення стало ще більшою пристрастю, як колись. Недалекий час, коли при виборах треба буде домагатись від послів заяви, чи вони курять. Бо чи пють, в Америці вже питають.

— **Конкурсовий клопіт.** Міжнародня Музична Ліга розписала рік тому конкурс на найкращу симфонію в дусі Шуберта з нагородою 10.000 долярів. Нагороду дістав недавно шведський композитор Аттерберг. Тимчасом останніми днями відомий англійський музичний критик Нюман заявив в одній критиці, що твір Аттерберга був складений не з поважним наміром, а жартливим, щоби осмішити членів жюрі. Аттерберг, прочитавши такий погляд, усміхнувся і сказав, що може Нюман має рацію. Це страшенне здивувало голову скандинавського гуртка членів жюрі Нільсена, який упевняє, що твір Аттерберга наскрізь поважний і вповні заслуговує на нагороду. Тепер невідомо, чи Аттерберг не хотів собі зажартувати з англійського критика.

— **В попереднім числі „Діла"** з дня 2 грудня н. р. вкралася через недогляд неприємна ошибка, а саме в оголошенню на 1-ій стороні школи танців поміщено С. Витвицького, має бути Т. Витвицького, що отсим простуємо.

— **Витаючи шляхотну ініціятиву української академічної молоді, складає Вп. Дир. Михайло Таранько на фонд будови хлопячої школи ім. Т. Шевченка у Львові 100 зол. замість принятгя з нагоди своїх іменин, та подяки за надіслані побажання і привіти з цілого краю та заграниці. — Кружок Рідної Школи ім. Т. Шевченка складає за цей дар щиру подяку, та просить других щирих громадян звернути увагу на цю школу.**
1026 1—1

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 3-го, г. 7·30 веч. „Богема" (50 знижки).

Вівторок 4-го, год. 7·30 веч. „Мораль пані Дульської".

Кіна.

„Аполльо": „Вера Мірцева".
„Лев": „Площа Пігаль опівночі" (Жінка не гріх).
„Оаза": „Зоря Нового Йорку" і „Гіпек та Зопек серед людоїдів".
„Палас": „Зоря Таверни".
„Фатаморгана". „Недоля впавших дівчат".

З судової салі.

Довкола „Народнього Дому".

Боротьба довкола „Народнього Дому" у Львові ведеться дальше між бувшими його комісарами Лісковацьким і Черкаським. Ареною тої боротьби є тепер суд. Перше обвинувачував Черкавський Лісковацького за образу чести, бучім-то поповнену друком але кінець кінцем відступив і заплатив немалі кошти процесу. А тепер обвинувачує Лісковацький Черкавського також за образу чести, поповнену друкованим листком, в котрім Черкавський закинув Лісковацькому такі проступки: 1) що Лісковацький підчас свого комісарства міг переміняти цінні папери в сумі 5 міліонів корон на тверду валюту, одначе не зробив того в протягу пятьох літ, через що папери стратили майже всю вартість в наслідок девалюації; 2) що Лісковацький по відході лишив касу „Н. Д." пусту; 3) що Лісковацький в часі свого пятилітнього комісарства міг постаратися про реактивування „Н. Д.", одначе не зробив того, бо не хотів.

Черкавський зізнав у слідстві, що той листок зготовив він і готов на зроблені в нім Лісковацькому закиди дати доказ правди. І справді на першій розправі в червні н. р. Черкавський устами свого адвоката Семена Будика заоферував доказ правди через своїх свідків: адв. д-ра Лисяка, митного урядовця Л. Бачинського й емер. урядовця Р. Турчмановича. Цю розправу відложено для переслухання поданих свідків.

На другій розправі (10. листопада н. р.) Черкавський змінив свою оборону і заявив устами свого адвоката д-ра Тумина, що він того листка не писав, не підписував, не друкував і нічого про це не знав, і що листок випустив без його відома редактор „Голос-а Народа" Д. Яблонський, на що покликує свідків Яблонського і співробітника „Гол. Нар." Салаша. Предсідник трибуналу радн. Гетінгер поданих свідків допустив і відложив розправу до їх переслухання.

На третій розправі (28. XI.) перед тим самим трибуналом насамперід був переслуханий як свідок був. дир. „Народного Дому" д-р В. Лагола, з котрого, як немічного, Лісковацький на попередній розправі зрезигнував, натомісць ухопився за нього заступник Черкавського д-р Тумен і потягнув на свідка до суду. Д-р Лагола, якого заприсяжено, зізнав, що всіх фондаційних цінних паперів не було більше, як 380 тисяч корон і всі вони були вінкульовані. Лісковацький як комісар старався у надзираючої власти їх обезпечити перед девалюацією, одначе на кількаразові його письма воєвідство відповіло, що це неможливе. Крім того Лісковацький як комісар постійно старався про реактивування „Н. Д." посилав до Варшави депутації з меморандами і т. д. А коли уступав з комісарства в місяці березні 1926 р., то передав Черкавському касу з 32 тисячами зол. в готівці, зложеній в Галицькій Касі Ощадности.

Потім зізнавав теперішній комісар „Н. Д." М. Бачинський, який щодо тих грошей і щодо фондаційних паперів сказав те саме, що д-р Лагола, а щодо реактивування, то — казав — були слухи, що Лісковацький міг постаратись про реактивування „Н. Д.", але не хотів; одначе того він не може потвердити з власного переконання. Таксамо щодо реактивування зізнав свідок Р. Турчманович.

Дальший свідок, Дмитро Яблонський (чи не буде це той самий, що в р. 1919 в Константинополі разом з якимсь Марушаком мав утворити „польський консулят" і мав видавати пашпорти? — Прим. складача), переслуханий під присягою, зізнав щодо друкованого листка таке: На 1. листопада 1927 р. були скликані члени „Н. Д." на нараду в справі реактивування „Н. Д." під протекторатом митрополита Шептицького. Знаючи, як митрополит ставиться до справи „Н. Д.", група осіб, що закладала тоді „аграрну партію", котрій зібрання членів „Н. Д." під протекторатом митрополита Шептицького було не на руку, постановила на своїм засіданні видати друком летючку, щоби здемаскувати шкідливу господарку Лісковацького в „Нар. Д." і його акцію з митрополитом. Цю летючку зредагував і випустив він, але не памятає, чи Черкавський був на тім засіданні „аграрної групи".

По питаннях предсідника трибуналу і вотантів, на які Яблонський давав неясні відповіди, зачав ставити йому питання заступник Лісковацького д-р Дверніцький. А коли в зізнаннях Яблонського показалися суперечности, д-р Дверніцький поставив внесення, щоби Яблонського арештувати і відослати до слідчого судді. Яблонський зблід як стіна, але за нього заступився адвокат д-р Тумен, представляючи, що зізнання Яблонського не такі вже дуже суперечні, тимбільше, що Яблонський по році міг забути, як то було і не памятає.

Трибунал по нараді не прихилився до внесення д-ра Дверніцького і приступив до переслухання дальшого свідка Салаша, поставленого Черкавським. Салаш спостерігши, яка доля постигла Яблонського, зі страху плентав язиком так, що трудно було зрозуміти, що він говорить. З того всього ми зрозуміли тільки одно: в „аграрній партії" є аж чотирьох секретарів, а між ними й він, тому він не памятає, чи на тім засіданні, на котрім постановлено видати летючку, був Черкавський.

На тім закінчено переслухання свідків. Але розправа ще не скінчилася, бо адв. Тумін, щоби протягнути справу, предложив покликати ще дальших свідків, а саме адв. д-ра М. Крижановського і Яна Ілевського, б. арендатора Білки і Костенева. Трибунал згодився і відложив розправу на 17. грудня н. р.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича на Волині.
Камінь-Коширськ
4/XII Маруся Богуславка
5/XII Гейша.
6/XII Барон Кіммель. 12—?

З нагоди вінчання п. Ірени Карановичівни і п. Александра Кліша — судді в Перемишлі зібрав п. Ст. Гера, дир. „П. С. К." для „Рідної Школи" квоту 30 зол. 1—1

Ві второк дня 4. грудня о год. 6 вечер відбудеться в салі Української Бесіди відчит д-ра Дмитра Донцова п. з. „Схід і Захід в українській літературі".

20-ліття „Землі" у Відні. В біжучому році минає 20 літ від оснування секції „Земля" при У. А. Т. „Січ" у Відні. З цього приводу прохається основателів, голов і бувших членів „Землі" відгукнутися в можливо короткому речинці враз з поданням матеріялів щодо оснування і життя у згаданому кружку протягом його істнування в ціли виготовлення його історії та її поміщення в Ювилейному Збірнику У. А. Т. „Січ". Письма слати на адресу: „Zemla", Wien, XVIII, Hochschule f. Bodenkultur. — Ювилейний Комітет.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines" також біжутерію власного виробу поручає: Домбровський - Розважевський, Львів, (Готель Жоржа) — Догідні умови. 451 26—?

ЛУЦИК ПЕТРО с. ГРИГОРА і Докії уроджений 1899 р. в Більчі золотім пов. Борщів і там замешкалий, уневажнює згублену книжочку військову, видану через Повітову Команду „Уз." в Чорткові. 1013 2—3

ФОТОГРАФ ЯНУШЕВИЧ, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої). Тел. 59 60. 951 4—5

БІЖУТЕРІЮ ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриліянти, золото, срібло плачу найвищі ціни.
5 122-?

РУКАВИЧКИ Наппа на підшивці 6 золотих поручає Ліхт, вул. Гетьманська ч. 22. 1025 1—1

НА ОСІННИЙ СЕЗОН! Найліпші і найпевніші форми сукoнь, костюмів і плащів, тільки у Козловської, вул. Академічна ч. 22. 315 8 ?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка
Д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
432 Пересвітлення Рентгеном. 3—24

Дентист Яків Насс
Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.
Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. Тел. 65-73.
986 4—6

КОМПЛЄТ першого сорта **ЗОЛ. 28.**
6 ложок, 6 вилок, 6 ножів і 6 кавових ложочок з хінського срібла. II-га сорта 26 зол.
у Б. ҐРИНБЕРҐА, Сикстуська 4. Тел. 59-22.

Повідомлення.

Пов доводимо отсим, що ми поширили наше дентистичне ателє і маємо змогу виконувати всякі дентистичні роботи після найновіших систем, як пльомбовання порцеляною, золоті корони, зуби на кавчуку і золоті, без піднебіня. — Направи в однім дни. — Ціни дуже приступні.

Д-р В. Янович лікар. **Емма Янович** дентистка.
10/4 2—3
Станиславів — біля почти.

КОНКУРС

Кандидати на учителів середніх шкіл, що мають іспит з якогонебудь предмету можуть внести негайно прохання о посаду до „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10/II. До подання треба долучити конечно поручення від студентської організації або якоїсь поважної установи чи особи. Подань неіспитованих кандидатів не можна брати тепер під увагу, тому школа їх вносити.
1027 1—2

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.